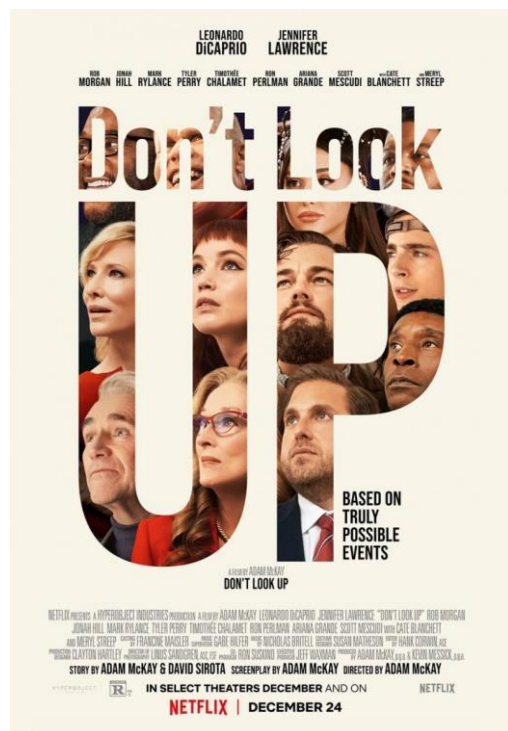

DON'T LOOK UP (NO MIRES ARRIBA)

Proposta didàctica de Ramon Breu

SINOPSI-COMENTARI

Una brillant estudiant de postgrau d'Astronomia, Kate Dibiasky (Jennifer Lawrence) i el seu professor, el doctor Randall Mindy (Leonardo DiCaprio) descobreixen un fet aterridor: Un enorme cometa es dirigeix rumb a la Terra i la col·lisió es calcula que serà al cap de sis mesos. Si els líders mundials no reaccionen el xoc provocarà la fi del món. Professor i alumna emprenen una campanya per avisar l'opinió pública i els polítics d'aquesta situació límit, però el tema sembla importunar la presidenta dels Estats Units, Orlean (Meryl Streep) preocupada per altres afers, o bé se'l prenen com una ocurrència

divertida com és el cas d'un exitós programa matinal de televisió presentat per Brie Evantee (Cate Blanchett). Aquest és el punt de partida de *Don't Look Up* (*No miris cap amunt*), un film amb el que el seu director, Adam McKay (*Succession*, *El vicio del poder*) signa una espècie de *Strangelove* del segle XXI. El film de Stanley Kubrick s'ambientava en plena escalada atòmica de la Guerra Freda, *Don't Look Up* en un escenari apocalíptic astral, però es pot llegir en clau d'avís contra la crisi climàtica o pandèmica. Les dues obres comparteixen una crítica mordaç a la inoperància dels governants. *Don't Look Up* incideix, per altra banda, en la frivolitat dels grans mitjans de comunicació i en la indiferència de la societat a l'hora de conscienciar-se dels perills globals, massa ocupada amb les seves mesquineses quotidianes.

Resulta impossible no veure en els personatges del film que desfilen com a marionetes d'un guinyol a determinats polítics, empresaris, gurús, o comunicadors que influeixen en les nostres vides. Els guionistes en realitat el que han fet és condimentar costums i retrats agafats del natural. La caricatura sempre neix d'una observació aguda dels tipus i les relacions que ens envolten.

Malgrat l'aspecte divertit i hilarant d'aquesta òpera bufa d'Adam McKay, *Don't Look Up* posseeix una faceta de gravetat i inquietud, que es la credulitat, la passivitat de la ciutadania davant les maniobres de les elits i la manipulació tòxica dels grans poders mediàtics. Amb massa freqüència ens empassem farses colossals i demostrem una actitud impermeable a la veritat, fugint de la nostra responsabilitat. Si, cal mirar cap amunt, cap avall i a totes bandes, i la nostra mirada ha de ser crítica i valenta. O el més crítica i valenta que puguem.

Don't Look Up retrata alguns mals polítics de la nostra època, però també alguns mals mediàtics. Determinats grans mitjans de comunicació menteixen de manera militant des del moment que defensen que la veritat i la mentida són dos punts de vista legítims. Per a ells, la veritat és només una opció periodística i alguns mitjans poden optar per explicar-la o no, i les seves línies editorials gairebé sempre els porten a mentir. La mentida és més eficaç ideològicament que la veritat.

La pel·lícula explica una clau mediàtica d'ara: Allò que és important per fer-ho bé en algunes grans cadenes no és dir la veritat, sinó tenir l'entrenament adequat per agradar a un tipus concret d'audiència. Un cometa que, segons els científics, avança perillosament cap al planeta, és només un relat tan legítim, diuen, com decidir no mirar mai més el cel.

FITXA DE LA PEL·LÍCULA

Títol original: *Don't Look Up*

Any: 2021

País: Estats Units

Durada: 138 minuts

Direcció: Adam McKay

Guió: David Sirota i Adam McKay

Producció: Tony Grazia; Cate Hardman; i Jennifer Madeloff

Fotografia: Linus Sandgrem

Muntatge: Hank Corvin

Música: Nicholas Britell

Intèrprets: Leonardo DiCaprio (Dr. Randall Mindy); Jennifer Lawrence (Kate Dibiasky); Meryl Streep (Presidenta Orlean); Cate Blanchett (Brie Evantee); Rob Morgan (Dr. Teddy Oglethorpe); Jonah Hill (Jason Orlean); Mark Rylance (Peter Isherwell); Tyler Perry (Jack Bremmer); Thimotée Chalamet (Yule); Ron Perlman (Benedict Drusk); Ariana Grande (Riley Bina); Kid Cudi (DJ Chello); Melanie Lynskey (June Mindy).

PANTALLA D'ACTIVITATS

1. Escriviu la sinopsi del film.
2. Analitzem els següents personatges:

	Característiques	Evolució al llarg del film	Aquest personatge em recorda a...
Dr. Mindy			
Kate Dibiasky			
Presidenta Orlean			
Brie Evantee			
Jason Orlean			
Peter Isherwell			

3. Per què a la Casa Blanca no fan cas als científics? Què els preocupa en realitat?
4. Què vol dir el doctor Teddy Oglethorpe quan li dia al doctor Mindy que "ho expliquis sense mates"?
5. Quin profit en vol treure la presidenta Orlean de la destrucció del cometa? (Abans de descobrir que dins del cometa hi ha metalls de gran importància tecnològica).
6. Què li fa signar l'FBI a la Kate? Per què la rebutgen els seus pares?
7. Com és que el govern desencadena una campanya a favor de *no mirar cap amunt*?
8. De què creieu que és una metàfora aquesta pel·lícula?
9. Què ens explica de la presidenta Orlean que, quan fugiu, se n'oblidi del seu fill? Trobeu raonable que el seu fill sigui secretari d'Estat?
10. Qui són els que fugen de la Terra en una nau cap altres planetes?

11. Per què a casa del doctor Mindy parlen de coses intrascendents just abans de que el cometa s'estavelli contra la Terra?

LLENGUATGE I TÈCNIQUES AUDIOVISUALS

1. Identifiqueu, en el primer moment de la pel·lícula, un moviment de càmera en què aquesta se situa dalt d'una grua.
2. També en aquests primers instants de *Don't Look Up*, observem diferents primer plans de la Kate Dibiasky. Què es pretén habitualment amb els primers plans?
3. El periodista Adul Grelío diu que al doctor Mindy i a la seva alumna els cal preparació mediàtica. Què creieu que vol dir això?
4. Com recordareu, apareixen imatges en les que en Randall es prepara per a l'entrevista televisiva, combinades amb imatges de casa del professor. Es tracta d'una modalitat semblant al muntatge altern. Què és un muntatge altern? Quants tipus de muntatge coneixeu?
5. Tant el doctor Mindy com la Kate Dibiasky participen en el programa televisiu de gran audiència *The Daily Rip*. Què n'opineu d'aquest programa? Hi trobeu similituds amb programes televisius d'aquí?
6. En el minut 48 apareix la presidenta davant d'un quadre del president Nixon. Investigueu qui era Nixon i després penseu sobre el significat de la imatge.
7. El personatge de Benedict Drask, aquell que encapçala el primer intent de destruir el cometa, recorda un altre personatge del film *Dr. Strangelove* (1963)
<http://www.trimatge.org/cinescola/wpcontent/uploads/2015/12/Dr.Strangelove.pdf>
Visioneu aquesta extraordinària pel·lícula i comenteu-la.
8. Al minut 98, just en el moment en què el doctor Mindy avista el cometa, la càmera se situa en una angulació zenital. En què consisteix l'angulació o angle zenital?

Vegeu el blog de suport: <http://llenguatgecinematografic.wordpress.com/>

TRÀVELING DE LECTURES

EL SUPOSAT ERROR DE *DON'T LOOK UP*

Enmig de tanta acalorada conversa sobre *Don't Look Up*, un espectador, d'aquells a qui no se'ls escapa cap detall, avisava d'un suposat error de la pel·lícula i ràpidament va comunicar la seva troballa a través de les xarxes socials. No seria el primer cop, i si no que li ho diguin a *Joc de Trons* i el seu famós got de Starbucks, que un element es cola sense formar part d'una

escena o que trenca la continuïtat, però en aquesta ocasió ha resultat que “l’errada” no era tal, sinó un fet completament intencionat per part de l’equip.

Segons va assenyalar l’espectador, es tracta d’una escena al voltant de l’hora i mitja, on pot veure’s l’equip de la pel·lícula darrere dels personatges interpretats per Jennifer Lawrence i Timothee Chalamet. Tots ells duen mascareta. L’avís de “l’errada” va rebre de seguida l’atenció dels mitjans i no va trigar en arribar al director del film, Adam McKay, que va voler aclarir en el seu compte personal de Twitter que el fotograma en qüestió va formar part de l’escena amb una clara finalitat: “Bon ull! Vam deixar aquest record del rodatge a propòsit, per commemorar l’estranya experiència del rodatge en aquestes condicions.”

Alicia P. Ferreirós. 3-1-22. Sensacine. Traducció i adaptació de Cinescola

<https://www.sensacine.com/noticias/cine/noticia-18590614/>

Activitats

1. Comproveu la imatge de la que parla el text en el minut 88.
2. Debateu si podem donar com a vàlida l’explicació del director o es tracta d’una errada de muntatge.

NO MIRIS CAP AMUNT

Aquest article conté alguns espòilers, però no tants.

Admeto que vaig rebre tants missatges perquè anés a veure *Don't look up* que vaig acabar tenint més expectatives de les recomanables per veure-la. Em va venir a socórrer la meva amiga i talentosa directora Paula Ortiz, que m'explicava per Telegram que l'estètica de la farsa és difícil de mantenir en tot un llargmetratge i que, al mateix temps, els llargmetratges cada vegada competeixen pitjor, a l'hora de filar prim, amb les sèries. Certament no deixarà l'empremta de *The good fight* ni la de *Succession*. Però superada la frustració inicial, el cert és que la pel·lícula d'Adam McKay mola bastant per acabar l'any, precisament perquè capta la mar de bé l'esperit dels nostres temps.

L'èxit de la seva estrena a Netflix i la conversa social que ha generat arreu del món ens diu almenys dues coses. La primera és que ha agradat a milions de persones que han vist el seu món (el nostre món pandèmic i distòpic) molt ben retratat en la comèdia, malgrat que va ser concebuda abans de la pandèmia. La segona és que la pel·lícula ha actuat com un artefacte polític crític de gran eficàcia a Espanya. Les xarxes socials porten dies traient fum amb el tema. Desenes de tuitaires, des de Rosa María Artal fins al mateix compte de Netflix Espanya, van reconèixer Susanna Griso en el personatge de Brie Evantee (Cate Blanchett). El mateix Pedro Vallín, incontenible com és ell, va arribar a compartir un tuit del guionista Javier Durán en què assajava un *same energy* entre una foto d'Evantee i Jack Bremmer (Tyler Perry) i una altra de Susanna Griso i Pablo Motos. Hi havia un ampli consens també a les xarxes

sobre el fet que Isabel Díaz Ayuso estava molt ben representada per Janie Orlean (Meryl Streep) i, per extensió, que el mancat d'escrúpols Jason Orlean (Jonah Hill) era Miguel Ángel Rodríguez, si bé més sobri, de caràcter.

Però el cas és que *Don't look up* retrata bé alguns mals polítics dels nostres temps. Els poders mediàtics conservadors menteixen de manera militant des del moment en què la veritat i la mentida són, com explicava la periodista Olga Rodríguez, dos punts de vista legítims en els nostres temps. A tall d'exemple: qui tenia les competències en la gestió de les residències de gent gran durant la pandèmia? La veritat és només una opció periodística i els mitjans reaccionaris poden optar per explicar-la o no, però les seves línies editorials quasi sempre els portaran a mentir. La mentida és més eficaç ideològicament que la veritat. Així funciona i els periodistes ho saben. Si jo els expliqués el munt de missatges que he rebut dient "És que treballo on treballo". La pel·li explica així una clau mediàtica fonamental del nostre temps: l'important per fer-ho bé a la tele no és dir la veritat, sinó tenir l'entrenament adequat per agradar a un tipus concret d'audiència. Un cometa que, segons els científics, avança perillosament cap al planeta, és només un relat tan legítim com qualsevol altre.

El film de McKay també explica una clau econòmica: que en el capitalisme la lògica del benefici empresarial està sempre per sobre de l'interès general. Per què no s'alliberen les patents de les vacunes? Prima l'interès general o el benefici de les farmacèutiques? Responguin-se vostès mateixos.

Vegin-la i parlin-ne. Diu segurament més del que ha passat aquests anys que els resums que faran a moltes televisions.

Pablo Iglesias "No miris cap amunt" Diari Ara. 1-1-2022. Adaptació de Cinescola.

https://www.ara.cat/opinio/no-mires-arriba-pablo-iglesias_129_4227217.html

Activitats

1. Què vol dir món distòpic?
2. Esteu d'acord amb les comparacions entre els personatges de la pel·lícula i les persones reals que fa l'autor? Expliqueu per què.
3. Què vol dir que la mentida és més eficaç que la veritat en determinats mitjans de comunicació?
4. ¿Com s'argumenta a *Don't Look Up* que en el capitalisme la lògica del benefici empresarial està sempre per sobre de l'interès general?

“NO MIRES ARRIBA”: ¿EN QUÉ PERSONAS Y HECHOS REALES SE BASA LA PELÍCULA?

'No mires arriba' estaba destinada a convertirse en una de las películas más importantes de la temporada: por su reparto plagado de estrellas de Hollywood (liderado por Leonardo DiCaprio y Jennifer Lawrence), por su retorcido sentido del humor, por su distribución a nivel mundial en Netflix y por su retrato de un mundo que, a propósito o no, se parece mucho al que hemos visto en los últimos dos años de pandemia de Covid. Y de esas conexiones con la realidad vamos a hablar ahora: ¿qué personas reales han servido de inspiración para personajes como la presidenta interpretada por Meryl Streep o el billonario al que da vida Mark Rylance? ¿Y qué hechos reales forman las bases de su historia?

Dirigida por Adam McKay (que ya consiguió aplausos en el pasado con retratos sociales, políticos y económicos como 'La gran apuesta' y 'El vicio del poder'), la película cuenta la odisea de dos astrónomos, un veterano profesor (DiCaprio) y una estudiante de doctorado (Lawrence), para advertir al mundo de un aterrador descubrimiento: un meteorito de grandes dimensiones se acerca a la Tierra y amenaza con destruirla por completo. El apocalipsis se acerca, pero nadie quiere mirar hacia arriba. No quieren los políticos, que solo piensan en cómo sus decisiones podrían afectarles en las urnas o en su imagen pública, y no quiere la gente, que escéptica y explotada por la sociedad del consumo prefiere ignorar estas alertas. Y los únicos que sí quieren mirar es para averiguar cómo sacar el máximo beneficio de la tragedia inminente. ¿Tiene el mundo salvación o estamos todos condenados?

McKay nos muestra una ficción, claro, pero una que tiene mucho de realidad. Desde las personas públicas que inspiraron a los protagonistas hasta los hechos recientes (y no tan recientes) que formaron los fundamentos de su historia, repasamos todas las conexiones de 'No mires arriba' con la realidad más palpable.

No, 'No mires arriba' no se escribió pensando en la pandemia de Covid que empezó a desatarse en todo el mundo a principios de 2020. El guion, coescrito entre McKay y David Sirota, ya estaba listo antes de que empezase todo, y la idea original nació en realidad hace una década. En una entrevista con Vanity Fair, el director cuenta que leyó un informe de la ONU en 2018 que describía el consenso científico sobre los efectos del cambio climático y se asustó: "No pude dormir durante dos noches después de leerlo. Tuve uno de esos momentos en los que pasé de 'Oye, tenemos que encargarnos de esto, esto es una locura' a 'Mierda. Está sucediendo ahora. No será dentro de 80 años, es ahora". De ahí nació la película, y no exactamente de la pandemia.

Cuesta creerlo, ya que viendo la película parece que estemos viendo un reflejo del caos, la ignorancia y las desgracias de los tiempos de pandemia que nos ha tocado vivir. Ahora bien, eso no quiere decir que no haya ejercido cierta influencia en el resultado final. "Independientemente de lo que hayas votado, creo que todos tenemos que admitir que ver al presidente de los Estados Unidos sugiriendo la idea de tomar lejía para hacer frente a una emergencia

médica es una situación inusual. Cuando eso ocurrió, enseguida mandé un mensaje a mi productor, Kevin Messick, y otro a Leo, y Jen dijo: 'Vale, vamos a hacer esto un poco más loco"', explicó el director durante el panel de Deadline Contenders Film: Los Angeles el pasado 14 de noviembre.

En la misma intervención, McKay describió cuál es el tema de la película y cómo entronca mejor que nunca con el presente: "Hubo un momento en el que me di cuenta de que todo giraba en torno a cómo hemos ensuciado, roto, aprovechado y pornografiado nuestras líneas de comunicación, la forma en la que realmente nos hablamos. Ese fue el momento en el que me dije: 'Oh, definitivamente tenemos que hacerla', y escribí a todo el reparto, y todos dijeron: 'Oh, sí... Ahora más que nunca'".

La película llevaba solo un mes de producción cuando llegó la pandemia, y estuvo abierta a cambios a través de una realidad más que convulsa: no olvidemos la era de Donald J. Trump, las elecciones a las presidencia en las que ganó Joe Biden y el asalto al congreso el 6 de enero de 2021. "Te lo juro, no quería que 'No mires arriba' fuera tan actual. Tuve que hacerlo un poco más loco. Ese fue el gran cambio. Creo que la realidad nos rebasó", dijo McKay en Vanity Fair.

Hablando de Trump... Meryl Streep interpreta en 'No mires arriba' a la presidenta de los Estados Unidos, Janie Orlean, que ignora las advertencias de los científicos cuando recibe por primera vez la información sobre el meteorito. La inspiración más clara detrás del personaje es Donald J. Trump, con detalles tan reveladores como la gorra roja que comercializa con el mensaje 'Don't Look Up' (que da título a la película) y que hace unos años veíamos con el mensaje 'Make America Great Again'. Pero es también una cuestión de su actitud frente a la presidencia, su arrogancia y su marcada posición anticidencia. En tiempos de Covid, y antes de perder la presidencia, Trump insinuó que el virus era una invención y después que desaparecería en cuestión de dos meses.

También pueden verse similitudes con el muy exagerado nepotismo: la presidenta tiene como jefe de gabinete a su propio hijo, Jason Orlean (interpretado por Jonah Hill). Esto no ocurrió exactamente así en la administración de Trump, pero casi. Su hijastro Kushner y su hija Ivanka tuvieron una gran presencia en organismos gubernamentales durante su presidencia a pesar de carecer de experiencia. De hecho, el propio Kushner fue elegido como supervisor de la respuesta federal a la pandemia de COVID-19, a pesar de no haber lidiado nunca con emergencias sanitarias de este calibre. Algunos de los aspectos de los Orlean son claros reflejos de los Trump.

Ahora bien, como ha aclarado el propio Adam McKay, la presidenta Orlean es en realidad una mezcla de varios políticos estadounidenses. Como explicó en Los Angeles Times, tiene la forma de hablar grandilocuente e ignorante de Bill Clinton, está "poco calificada" para su trabajo como George W. Bush (al que también hace un guiño cuando Orlean realiza un discurso a bordo de un portaaviones), contiene una pizca de Barack Obama y su obsesión con las fotos con celebrities (también el hecho de que escondiese que era fumador por razones de imagen) y por último las intervenciones vacías de Ronald Reagan.

En la crítica de McKay también hay espacio para los periodistas. Desde España podemos reconocer claramente el tipo de comunicadores que pretende satirizar, aquellos que encontraríamos si encendiésemos el televisor por las mañanas y también el caos de las redes sociales. Sin embargo, como es de esperar, las inspiraciones concretas de Adam McKay son muy específicas de Estados Unidos. En su retrato de los medios hay críticas a las grandes cadenas como Fox News, CNN y MSNBC, aunque hay un programa en concreto que se ha señalado como la principal referencia.

Se trata de un matinal titulado 'Morning Joe', que se emite en la MSNBC, y que en 'No mires arriba' se convierte en el exitoso 'The Daily Rip', presentado por Brie Evantee (Cate Blanchett) y Jack Bremmer (Tyler Perry). Los medios norteamericanos han visto en el personaje interpretado por Blanchett una clara referencia a la presentadora Mika Brzezinski, a la que se parece tanto en físico como en personalidad.

En 'No mires arriba', Adam McKay explora cómo aquellos que poseen el capital poseen el poder. En el sistema capitalista, un gobierno puede hacerse pequeño frente al poder económico de un empresario como Peter Isherwell (al que da vida Mark Rylance), un billonario que intentará sacar tajada del meteorito. Al fin y al cabo, así es como se construyen las grandes fortunas del mundo: sobre la explotación laboral y las desgracias ajenas.

La conexión de este personaje con el mundo real es más que evidente. De hecho, podemos considerar a Isherwell una especie de mezcla entre Jeff Bezos, Elon Musk y Mark Zuckerberg. Por ejemplo, la obsesión del presidente de Amazon con viajar al espacio encaja a la perfección con las obsesiones del personaje, así como su estética a lo Steve Jobs. En la película también se apunta que Isherwell es uno de los principales donantes en la campaña de la presidenta Orlean, un guiño a esas relaciones de poder intoxicadas entre políticos y las élites económicas.

Mireia Mullor "No mires arriba: ¿En qué personas y hechos reales se basa la película?" Fotogramas 30-12-2021.

<https://www.fotogramas.es/noticias-cine/a38639993/no-mires-arriba-netflix-personajes-hechos-reales-inspiracion/>

Activitats

1. Quines connexions hi veieu entre el que planteja *Don't Look Up* i la crisi mediambiental?
2. Per què la presidenta Orlean se la compara amb Donald Trump?
3. Quin poder tenen, en el món d'avui, els grans gurus tecnològics com Bezos i Zuckerberg, encarnats a la pel·lícula en la figura de Peter Isherwell
4. Què vol dir que el personatge de Peter Isherwell sigui un donant de la campanya de la presidenta? Què pot significar aquest fet?

CONTRACAMP: ASPECTES DIDÀCTICS PER AL PROFESSORAT

Elements de debat i relacions que es poden establir

- La connexió/desconnexió entre els problemes socials i els governants.
- L'alarma mediambiental i la resposta dels poders polítics i econòmics.
- El funcionament dels grans mitjans de comunicació.
- Acceptació de les catàstrofes o paper actiu de la ciutadania?
- La manipulació mediàtica i formes d'evitar-la.
- Causes de la passivitat de la societat davant les mentides.
- Alternatives a les formes de govern actuals.
- L'humor com a via per a la reflexió dels grans problemes de la nostra societat.
- El paper del món educatiu en l'anàlisi dels missatges mediàtics.

Objectius formatius

- Comprendre el film.
- Reflexionar sobre el fet de no voler veure la gravetat de determinats problemes en el món d'avui, com la crisi mediambiental.
- Prendre consciència de la manipulació dels grans mitjans de comunicació.
- Observar les interconnexions entre el poder polític i els grans interessos econòmics.
- Desmitificar les elits polítiques i econòmiques.
- Debatre sobre les causes de la passivitat davant els grans problemes de la nostra societat.

Criteris d'avaluació

- Visionat atent, correcte i respectuós del film.
- Respondre adequadament a les qüestions de comprensió i de llenguatge cinematogràfic de forma reflexiva i interessada.
- Capacitat per relacionar i entendre les diferents problemàtiques socials i polítiques plantejades en el film.
- Identificar els temes i subtemes del film.
- Lectura dels textos de la proposta didàctica i realització adequada de les activitats.
- Participació activa en els debats que es puguin suscitar.
- Expressió escrita i oral correcta de les feines proposades.